

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 63/2025-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], proti uzneseniu Okresného súdu Zvolen č. k. 3Nt/29/2024-17 z 27. septembra 2024 a proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 5Tos/96/2024 z 22. októbra 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**
2. Žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 9. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho práva na spravodlivé súdne konanie uznesením okresného súdu č. k. 3Nt/29/2024-17 z 27. septembra 2024 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5Tos/96/2024 z 22. októbra 2024. Sťažovateľ k svojej ústavnej sťažnosti nepripojil napadnuté rozhodnutia a ani plnú moc pre advokáta na zastupovanie v konaní pred ústavným súdom

2. Vzhľadom na nedostatky ústavnej sťažnosti ústavný súd 16. januára 2025 vyzval sťažovateľa, aby doplnil k svojej ústavnej sťažnosti napadnuté uznesenia, ako aj plnú moc pre advokáta, resp. aby oznámil, či žiada o ustanovenie právneho zástupcu ústavným súdom. Podaním doručeným ústavnému súdu 23. januára 2025 sťažovateľ požiadal o pridelenie advokáta ústavným súdom a ďalším podaním z 27. januára 2025 doplnil aj ústavnou sťažnosťou napádané rozhodnutia.

3. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6T/51/2022 z 9. decembra 2022 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5To/2/2023 zo 7. februára 2023 uznaný za vinného zo zločinu

ublíženia na zdraví v štádiu pokusu v súbehu s prečinom výtržníctva, za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody na šesť rokov nepodmienečne so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia. S poukazom na rozsiahlu novelu Trestného zákona požiadal o povolenie obnovy konania na účely zníženia trestu z dôvodu novej miernejšej právnej úpravy. Okresný súd ale napadnutým uznesením jeho návrh na obnovu konania odmietol. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú krajský súd zamietol napadnutým uznesením.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Základnou námietkou sťažovateľa je, že novela Trestného zákona zmenila § 38 ods. 3 (pred novelou § 38 ods. 5) tak, že pri opätovnom spáchaní zločinu sa zvyšuje dolná hranica zákonom ustanovenej trestnej sadzby o jednu tretinu namiesto jednej polovice. Trestná sadzba sťažovateľa (5 až 12 rokov) tak bola pôvodne zvýšená na 8 a pol až 12 rokov – hoci sťažovateľ bol napokon vďaka mimoriadnemu zníženiu trestu (§ 39 ods. 2) odsúdený na 6 rokov. Aj napriek tomu sa sťažovateľ domnieva, že použitím novej právnej úpravy by sa mu dolná hranica trestnej sadzby zvýšila iba na 6 rokov a 8 mesiacov, a preto by mu súd pri aplikácii mimoriadneho zníženia trestu mohol vymerať priaznivejší trest.

5. Sťažovateľ namietal, že súdy sa nezaoberali jeho argumentáciou, ale odkázali ho len na podanie dovolania, pretože ide o technickú záležitosť. Rovnako nerešpektovali ani nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 3/2024. Sťažovateľ pritom zdôrazňoval, že v prípade zmeny alebo zrušenia skôr aplikovaného ustanovenia Trestného zákona má mať právo na obnovu konania, ktoré mu bolo zo strany konajúcich súdov obmedzené.

6. Vo svojom podaní z 23. januára 2025 sťažovateľ bez vysvetlenia kontextu doplnil, že okresný súd sa mal dopustiť prietáhov v konaní vedenom pod sp. zn. 2Nt/2/2023, v ktorom rozhodoval o jeho žiadosti o zahľadní jeho predošlého odsúdenia. Posledný odsudzujúci rozsudok sťažovateľa bol vydaný 9. decembra 2022 a potvrdený odvolacím súdom 7. februára 2023, pritom sťažovateľ podal 26. januára 2023 na okresnom súde svoj návrh na zahľadní svojho predošlého odsúdenia, o ktorom bolo rozhodnuté 8. marca 2023. Z tejto chronológie udalostí sťažovateľ vyvodil, že po podaní jeho návrhu na zahľadní odsúdenia nemohol odvolací súd konať pre prekážku litispedencie, ale mal počkať na rozhodnutie o zahladení a až potom, zohľadniac toto rozhodnutie, mohol rozhodnúť. Sťažovateľ tvrdil, že okresný súd pochybil, keď po zaevidovaní jeho návrhu (26. januára 2023) neinformoval bezodkladne odvolací súd o návrhu na zahladení odsúdenia. Hoci paradoxne aj zo samotného podania sťažovateľa vyplýva, že na verejnom zasadnutí na odvolacom súde 7. februára 2023 sa o svojom návrhu na zahladení predošlého odsúdenia sám sťažovateľ vôbec nezmienil. Prietahy identifikoval sťažovateľ v tom, že o jeho žiadosti o zahladení odsúdenia bolo rozhodnuté iba mesiac po vyhlásení uznesenia odvolacieho súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je porušenie práva na spravodlivý proces [čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“)] napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu.

8. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Keďže sťažovateľ nie je zastúpený advokátom (§ 34 ods. 1 a § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde), ústavný súd pred tým, ako sa začal zaoberať podstatou ústavnej sťažnosti, skúmal, do akej miery nedostatok právneho zastúpenia bráni jej kvázimeritórnemu prejednaniu. Hoci ústavná sťažnosť sťažovateľa bola na viacerých miestach nezrozumiteľná a po upozornení zo strany ústavného súdu sťažovateľ požiadal o ustanovenie právneho zástupcu, napriek tomu zo samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je porušenie jeho práva na spravodlivý proces napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu, ktoré po výzve ústavného súdu sťažovateľ predložil. Uplatnením materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti, a tým aj k ochrane práv a slobôd fyzickej osoby, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou jeho rozhodovacej činnosti (k tomu pozri aj II. ÚS 51/2017, II. ÚS 782/2014), ústavný súd, vychádzajúc z obsahu ústavnej sťažnosti (ako aj z obsahu neskôr doplnených napadnutých uznesení okresného súdu a krajského súdu, pozn.), pristúpil k jej predbežnému posúdeniu (m. m. I. ÚS 193/2024), pretože bol schopný posúdiť opodstatnenosť sťažovateľových námietok a následne aj vyhodnotiť, či je potrebné sťažovateľa vyzvať na dokladovanie jeho majetkových pomerov na účely potenciálneho ustanovenia právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

III.1. K napadnutému uzneseniu okresného súdu:

10. Z čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

11. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

12. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že uznesenie okresného súdu, ktorým bolo ukončené sťažovateľom napádané konanie pred okresným súdom, bolo predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľom podanej sťažnosti. Konanie o tejto sťažnosti bolo skončené napadnutým uznesením krajského súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv okresným súdom je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv zaručených ústavou a dohovorom okresným súdom. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto ju bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde (bod 1 výroku rozhodnutia)].

III.2. K napadnutému uzneseniu krajského súdu:

13. Krajský súd v napadnutom uznesení dospel k záveru, že sťažovateľ svoj návrh na obnovu konania odôvodnil tými istými skutočnosťami a dôkazmi, ktoré už boli skôr právoplatne zamietnuté, a to v konaní o povolení obnovy konania vedenom okresným súdom pod sp. zn. 1Nt/23/2023 (uznesenie okresného súdu sp. zn. 1Nt/23/2023 z 29. novembra 2023 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 4Tos/8/2024 z 15. februára 2024). Súčasný návrh sťažovateľa na povolenie obnovy konania je tak len opakovaním jeho predchádzajúceho návrhu, ku ktorému už bolo zaujaté stanovisko súdmi prvého aj druhého stupňa.

14. Okrem toho krajský súd správne v súlade so závermi okresného súdu poukázal aj na uznesenie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 587/2024 zo 7. novembra 2024, ktorého závery sú aplikateľné aj na vec sťažovateľa, ktorý bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 6T/51/2022 z 9. decembra 2022 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 5To/2/2023 zo 7. februára 2023 uznaný za vinného, za čo mu bol aj za aplikácie § 38 ods. 5 v tom čase účinného Trestného zákona (pretože opätovne spáchal zločin) uložený úhrnný trest odňatia slobody na šesť rokov nepodmienečne so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

15. Ústavný súd už v spomínanom rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 587/2024 tiež sťažovateľa odkázal na znenie § 2 ods. 1 Trestného zákona upravujúceho časovú pôsobnosť, podľa ktorého sa trestnosť činu posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný: „Ak v čase medzi spáchaním činu a vynesením rozsudku nadobudnú účinnosť viaceré zákony, trestnosť činu sa

posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona, ktorý je pre páchatel'a priaznivejší. Preto platí, že trestnosť činu sa posudzuje podľa zákona účinného v čase jeho spáchania. Rovnako tak trest možno uložiť iba v rozsahu a spôsobom podľa zákona účinného v čase, keď bol trestný čin spáchaný. Ide o vyjadrenie zásady vylúčenia retroaktivity, teda zákazu spätnej pôsobnosti zákonov. Vzhľadom na objektívny časový odstup medzi spáchaním činu a rozhodnutím súdu o jeho trestnosti spolu s uložením trestu Trestný zákon pripúšťa použitie právnej úpravy účinnej neskôr, v čase, keď sa o trestnom čine rozhoduje. Musí však byť splnená podmienka, že to je pre páchatel'a priaznivejšie. Trestný zákon teda počíta s možnosťou zmeny právnej úpravy, avšak jej použitie je možné, iba ak ide o zmenu, ktorá nastala do rozhodnutia v trestnej veci. Nemôže preto ísť o akúkoľvek neskoršiu zmenu Trestného zákona, aj keď pre páchatel'a výhodnejšiu, ako si to vysvetľuje sťažovateľ.“ (bod 13 citovaného uznesenia).

16. Zmena Trestného zákona, na ktorú odkazoval sťažovateľ, ale nadobudla účinnosť až 6. augusta 2024. Súdy pri ukladaní trestu teda vychádzali z právnych predpisov, ktorých súčasťou bol aj § 38 ods. 5 Trestného zákona účinného v čase jeho odsúdenia. Zmena Trestného zákona, na ktorú sa sťažovateľ v návrhu na obnovu konania odvolával a ktorou zároveň odôvodnil svoju ústavnú sťažnosť, nadobudla účinnosť dávno po tom, ako bolo o trestnej veci a treste sťažovateľ'a rozhodnuté. Novela Trestného zákona preto nemá vplyv na výšku trestu odňatia slobody, ktorý bol sťažovateľ'ovi uložený po jeho právoplatnom odsúdení.

17. Zároveň na dovysvetlenie ústavný súd dopĺňa, že nálezom sp. zn. PL. ÚS 3/2024 (na ktorý opakovane odkazoval aj sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti a jej doplneniach, pozn.) ústavný súd nerozhodol o neústavnosti právneho predpisu, resp. jeho časti alebo niektorého ustanovenia, ktoré by bolo rozhodujúce pre vydanie jeho odsudzujúceho rozsudku (teda nestratil účinnosť podľa čl. 125 ods. 3 ústavy), preto v sťažovateľ'ovom prípade vo vzťahu k obnove konania nemohol byť relevantný ani § 394 ods. 4 písm. b) Trestného poriadku.

18. Napokon k námietke priet'ahov v konaní, ktorú sťažovateľ doplnil vo svojom podaní z 23. januára 2025, ústavný súd konštatuje, že táto bola jednak značne nezrozumiteľná (aj vo vzťahu k tomu, v akom konaní malo vlastne dôjsť k priet'ahom) a jednak sa netýkala sťažovateľ'om napadnutých uznesení týkajúcich sa jeho posledného návrhu na povolenie obnovy konania. Každopádne túto argumentačnú líniu sťažovateľ neuviedol vo svojej sťažnosti, ktorá predchádzala napadnutému uzneseniu krajského súdu, a taktiež konanie o sťažovateľ'om návrhu na zahľadanie predošlého odsúdenia (8. marca 2023), ako aj konanie, v ktorom bol sťažovateľ právoplatne odsúdený (7. februára 2023), boli ukončené dávno pred podaním tejto ústavnej sťažnosti sťažovateľ'a (9. januára 2025). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, IV. ÚS 237/09, II. ÚS 290/09, IV. ÚS 42/2010, II. ÚS 445/2016, II. ÚS 751/2017, IV. ÚS 632/2018) sa teda ochrana základnému právu na prerokovanie bez zbytočných priet'ahov poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušovanie tohto základného práva označenými orgánmi ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď sťažnosť bola doručená ústavnému súdu, už nemohlo dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva postupom všeobecného súdu, ústavný súd sťažnosť zásadne odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

19. Krajský súd sa teda v napadnutom uznesení riadne a dostatočne zaoberal sťažovateľ'ovou argumentáciou a rovnako relevantným spôsobom sa s ňou vysporiadal. Napadnuté uznesenie

krajského súdu preto nemožno považovať za arbitrárne alebo nedostatočne odôvodnené, naopak, vo vzťahu k sťažovateľom označenému právu na spravodlivé súdne konanie ho ústavný súd považoval za ústavne konformné.

20. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

21. Ústavný súd na základe uvedených skutočností a dôvodov, ako aj s prihliadnutím na svoju judikatúru, podľa ktorej možno za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa týkajúcu sa porušenia jeho práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú (bod 1 výroku rozhodnutia).

III.3. K žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu:

22. Vzhľadom na absenciu právneho zastúpenia sťažovateľa a s tým súvisiacu žiadosť sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom pristúpil ústavný súd v rámci ústavného prieskumu k preskúmaniu toho, či ústavná sťažnosť sťažovateľa nie je oneskorená, zjavne neopodstatnená, resp. či ústavný súd má právomoc ju preskúmať, keďže jednou z podmienok, ktorých splnenie je nevyhnutným predpokladom na to, aby ústavný súd mohol ustanoviť právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, je to, že nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

23. Povedané inak, na to, aby ústavný súd mohol rozhodnúť o ustanovení právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom, musí najprv zistiť, či sú kumulatívne splnené tri podmienky, resp. predpoklady na ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom: (i) žiadosť o ustanovenie právneho zástupcu, (ii) majetkové pomery odôvodňujúce takúto žiadosť, (iii) nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti. Pokiaľ ide o podmienku vyžadujúcu, aby nešlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, táto je splnená vtedy, ak okrem iného je daná právomoc ústavného súdu na jej prerokovanie a ústavná sťažnosť nie je oneskorená ani zjavne neopodstatnená.

24. Keďže ústavný súd odmieta ústavnú sťažnosť sťažovateľa z dôvodu nedostatku svojej právomoci (stat' III.1) a z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (stat' III.2), je preto zrejmé, že v danom prípade ide o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti (m. m. III. ÚS 265/2014, III. ÚS 631/2017, I. ÚS 252/2019).

25. Pretože v prípade ústavnej sťažnosti sťažovateľa išlo o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti, jeho žiadosti o ustanovenie právneho zástupcu ústavný súd nevyhovel (bod 2 výroku rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. januára 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu